

ہوا العزیز

نقد و ارزیابی استراتژی
دولت اصلاحات در سیاست خارجه
جمهوری اسلامی ایران

نویسنده:
محمد علی همدانی

نقد و ارزیابی استراتژی دولت اصلاحات
در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

محمدعلی همدانی

ناشر: اندیشه عصر (۶۶۴۲۴۶۱۷-۰۲۱)

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: 978-600-7391-32-7

لیتوگرافی چاپ و صحافی: اندیشه عصر

سرشناسه: همدانی، محمدعلی، ۱۳۶۵

عنوان و پدیدآور: نقد و ارزیابی استراتژی دولت اصلاحات

در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

اثر: محمدعلی همدانی

مشخصات نشر: تهران: اندیشه عصر، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۹۶ صفحه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰۰ ریال شابک: 978-600-7391-32-7

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: روابط خارجی ایران (۱۳۷۶-۱۳۸۱)

موضوع: سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۸۱۵۷ / DSR ۱۶۵۰

رده‌بندی دیوبی: ۳۲۷/۵۵

شماره کتابخانه ملی: ۳۵۰۰۹۸۳

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۵	دبیاجه
۹	مفاهیم واصطلاحات
۹	عدم تعهد اصلاح طلب
۹	تنش زدایی
۱۰	اعتماد سازی
۱۱	سید محمد خاتمی از منظر اصولگرایان
۱۶	پی نوشت:
۱۷	تغییر پیش انگاره های سیاست خارجی به سوی عدم تعهد اصلاح طلب
۱۹	ارزیابی اصولگرایان
۲۴	پی نوشت:
۲۵	گفتگوی تمدن ها
۲۶	ارزیابی اصولگرایان
۲۹	خلیج فارس و خاورمیانه
۳۱	ارزیابی اصولگرایان
۳۵	اروپا
۳۶	ارزیابی اصولگرایان
۳۸	گذر از فتوای انقلابی امام

۴۲	 سفر به فرانسه
۴۴	 پی‌نوشت:
۴۵	 امریکا
۴۹	 حمله به افغانستان
۵۱	 حمله به عراق
۵۲	 ماجرای نامه محرمانه
۵۵	 مواضع آقای خاتمی در سفر به امریکا
۵۶	 ارزیابی اصولگرایان
۶۳	 پی‌نوشت:
۶۵	 معاهدات هسته‌ای
۶۷	 توافق‌نامه‌ها
۶۷	 توافق‌نامه سعدآباد
۶۹	 توافق‌نامه بروکسل
۷۰	 توافق‌نامه پاریس
۷۲	 واکنش رهبر انقلاب به عقب‌نشینی‌های آقای خاتمی
۷۴	 پی‌نوشت:
۷۵	 جایگاه تنش‌زدایی در اندیشه حضرت امام *
۸۲	 پی‌نوشت:
۸۳	 خطای استراتژیک دولت اصلاحات
۸۹	 نتیجه‌گیری
۹۳	 کتاب‌نامه
۹۴	 روزنامه‌ها، نشریات و مراکز اطلاع‌رسانی
۹۵	 مقاله‌ها و ترم افزارها

دیباچه

پیرامون ارزیابی موفقیت‌ها و شکست‌های یک دولت، شاخص‌های متعددی بیان می‌شود. یکی از این شاخص‌ها، سیاست خارجی و شیوه عملکرد دولتمداران است. از جمله دلایل اهمیت جایگاه سیاست خارجی، بازتاب آثار آن در سیاست داخلی است؛ بنابراین اهمیت به‌کارگیری یک راهبرد صحیح از اینجا ناشی می‌شود که اگر دولت، استراتژی نابجایی را اتخاذ کند، آثار منفی در پی خواهد داشت که ممکن است، دولت‌های آینده را نیز تحت تاثیر خود قرار دهد.

استراتژی یک دولت در سیاست خارجی را می‌توان با چارچوب‌های متعددی مورد نقد و ارزیابی قرارداد؛ تحلیل عملکرد بر پایه امنیت، منافع ملی، مصالح اسلامی و... از جمله آنها می‌باشد. در این پژوهش نگارنده بر آن است تا سیاست خارجی دولت اصلاحات را از منظر اصولگرایان مورد بررسی قرار دهد.

انگیزه محوری این مهم، برگرفته از فرمایشات آیت‌الله مصباح یزدی «رئیس موسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی...» می‌باشد. ایشان پیرامون لزوم همکاری با دولتمردان این جمله را یاد آور شدند که: «مشاوره و همکاری با دولتمردانی که از لحاظ ارزش و عملاً جریان مقابل اصولگرایان هستند امری لازم و ضروری است». در این زمان نگارنده با کاوشی در موضع گیری‌های جبهه اصولگرا در دوران اصلاحات، دیدگاه کلیدی این جریان، پیرامون مسائل

مهم و حاشیه‌ساز سیاست خارجی آقای سیدمحمد خاتمی را استخراج نمود، به این امید که نقص‌های بیان شده از سوی این جریان مورد استفاده دولت کنونی و سیاستمداران آینده نظام جمهوری اسلامی ایران قرار بگیرد.

با توجه به سخنان بیان شده، سؤال اصلی، که پژوهش حاضر درصدد پاسخ به آن می‌باشد، این است که آیا اصولگرایان، استراتژی تنش‌زدایی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، و تغییر نگرش و رویکرد کشورهای دوست و متخاصم را مثبت ارزیابی می‌کنند یا خیر؟

پیرامون ضرورت پژوهش باید به این واقعیت اشاره کرد که تفکر و منش اصولگرایی، جایگاهی مهم و محوری در جامعه ایران اسلامی دارد؛ تا جایی که در برخی موارد رهبران گفتمان رقیب نیز نگرش و باورهای خود را خارج از اصول بنیادین جریان اصولگرایی نمی‌دانند. با این بیان، اتخاذ هر گونه راهبرد در مسائل اساسی نیازمند آگاهی کامل نسبت به پیش‌انگاره‌های این جریان فکری پیرامون مسائل سیاست خارجی می‌باشد. از سوی دیگر بازخوانی موضع گیری‌های اصولگرایان در دوران اصلاحات، قدرت پیش‌بینی واکنش آنان در مسائل پیش‌روی را در اختیار تصمیم‌گیران کنونی دولت جمهوری اسلامی ایران قرار می‌دهد.

نگارنده با به کارگیری روش تحلیلی و کتابخانه‌ای، عملکرد دولت آقای خاتمی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران را از منظر اصول‌گرایان مورد نقد و ارزیابی قرار می‌دهد. قلمرو پژوهش نیز شامل ارزیابی سیاست تنش‌زدایی در کشورهای منطقه و خلیج فارس، اروپا و آمریکا، به همراه بازخوانی پرونده هسته‌ای در این دوران می‌باشد.

لازم به ذکر است، دیدگاه‌های بیان شده در این پژوهش، صرفاً انتقاداتی که از سوی جریان اصول گرا بیان شده است را چارچوب بندی می‌کند، با این بیان که نمایاندن نقاط ضعف به معنای نفی نقاط مثبت و دستاوردهای آن نمی‌باشد؛ همچنین مطالب بیان شده، در برگیرنده استدلال و نظر جریان‌های غالب اصول‌گرایی می‌باشد و این به معنای همگونی با دیدگاه نگارنده نیست.

محمدعلی همدانی

HAMEDANEE@GMAIL.COM